

131. Allah of Mammon

22 november 2011

Eerst moest Saddam Hussein worden opgehangen. Begin dit jaar moest Mubarak weg; toen is Gaddafi gedood en nu moet Assad van het Syrische toneel verdwijnen. De grote, maar ook enige argumenten zijn 'democratie' en 'vrijheid'. De scanderende rebellen willen vrije verkiezingen, maar wat die vrij gekozen volksvertegenwoordigers vervolgens verwacht worden te besluiten, is angstwekkend vaag. Is het de islamitische staat? Dan is er a priori al geen ruimte voor andersdenkenden, ofwel voor vrije meningsuiting. Is het de invoering van de sharia? Daarvoor zou menig betogener zeker niet de straat op gaan. Is het een verbod op het martelen van gevangenen? Dan zouden de rebellen (in Libië« bijvoorbeeld) zich daar zelf niet schuldig aan maken. Is het de vrijheid iemand te mogen uitschelden, onder het motto 'moet kunnen'? Dan zal de ander alleen maar nog harder terugschelden.

De beoogde vrijheid hangt in de lucht en het gevolg is - ik zie het althans als gevolg - dat men op de man gaat spelen: "Weg met Assad!" En dat lost nu juist niets op, want daarmee kun je een ingesleten systeem niet veranderen, alleen het poppetje vervangen. Dat is de tragiek van de Arabische Lente. Daarmee zeg ik natuurlijk niets nieuws. Het gaat mij om de Europese parallel van deze tragiek. Want wat doen wij bij de eerstvolgende verkiezing: wij stemmen op Jan of Piet. Nooit op een grondwetswijziging. De reden is uiterst simpel: voor een grondwetswijziging zijn nieuwe verkiezingen nodig ter bekrachtiging van de voorgenomen wijziging. Een prachtige regeling die we echter ondersteboven toepassen door een grondwetswijziging geruisloos in de verkiezing van nieuwe volksvertegenwoordigers mee te nemen. Ook wij hebben de grondwet en daarmee het staatsrecht ondergeschikt gemaakt aan de poppetjes. Tot zover de overeenkomst, want het maakt natuurlijk verschil of we Allah aanbidden, of Mammon. In het eerste geval wordt een opvatting voorgeschreven, in het tweede geval doet een opvatting juist helemaal niet ter zake, als het geld maar kan rollen. In het eerste geval (Libië«, Syrië«, etc.) zou een scheiding van staat en kerk voor de hand liggen, in het tweede geval (Europa) een scheiding van staat en geld, althans een structuur waarin geld nou eens niet de boventoon voert. Als Willem Verschoor (hoogleraar aan de Erasmusuniversiteit, NRC Handelsblad, 19 november) opmerkt dat in de VS sprake is van een *incestueuze relatie tussen politiek en bedrijfsleven*, kun je je afvragen of dat bij ons anders is. Het eerste wat mij dan opvalt is het twee keer oversteken: tegenover de staatsschuld staat de overheid als privaatrechtelijke aandeelhouder van bedrijven (in plaats van b.v.

licentieverlener/verpachter voor het uitoefenen van functies van openbaar nut). Gevolg: tegenover de rente die de overheid int van haar bedrijfsmatige activiteiten staat (zo kon ik uit de nationale rekeningen concluderen) de rente op de staatsschuld. En wie is de garensponner van deze functievermenging ofwel van dit twee keer oversteken? De bank, die zich verzekerd weet van de steun van de van haar afhankelijke overheid. Zoals de Arabier zijn oor - te veel? - laat hangen naar de imam, zo laten wij - te veel? - ons oor hangen naar het grote geld.

Een oplossing van de euro-crisis wordt echter niet gezocht in het herzien van de belangenverstrengeling van staat en geld - of in het bijdrukken van drachmes om alle ambtenarensalarissen boven een bepaald bedrag in uit te betalen (dan maar een poosje twee soorten geld), of in de verplichting voor alle Europeanen om dat wat men meer verdient dan tien keer het minimuminkomen (tegen een bescheiden rente) als lening aan de staat c.q. het ESFS ter beschikking te stellen - maar juist in verdere Europese uniformering en het idee van een begrotingsautoriteit. Naar mijn mening heeft Sammy van Tuyl (NRC Handelsblad, 29 augustus jl.) dit laatste idee (en bijgevolg het eerste, de integratienoodzaak) vakkundig onderuitgehaald door aan te geven dat je met een gedeeltelijke achterstelling van staatsleningen via de markt een tijdig signaal krijgt ingeval van budgetoverschrijding. Trouwens, in Afrika gold de Maria-Theresia-daalder ook als betrouwbare munt, zonder dat er sprake was van enige politieke eenheid. Waarom de euro dan niet? Gewoon Miss Europa op de beeldenaar slaan. *Simple comme bonjour*.

N.B. De stelling dat 10 x minimum het maximum sociaal aanvaardbare salaris zou moeten zijn is o.a. verdedigd door Rudolf Steiner, Wolfgang Latrille en Jan Tinbergen.

Uw columnist, V.L.